

W. Brzeziński

ATLAS CZEREŚNI

dla sadowników i szkółkarzy

Mospilan[®] 20 SP Topsin M

Atlas czereśni

dla sadowników i szkółkarzy

opracował
Włodzimierz Brzeziński

Wydawnictwo Lingwa
i Towarzystwo Przyjaciół Dolnej Wisły
Gdynia

Spis treści

Spis treści	5
Wstęp	6
Podziękowania	7-8
O czereśniach, ekologii i różnorodności biologicznej	9-11
Identyfikacja odmian	11-12
Wybór odmiany, zapylanie i samopłodność	13-16
Dojrzwanie	17-18
Pojęcia podstawowe i cechy diagnostyczne	19-26
Odmiany czereśni	27-106

Odmiany żółte

Buettnera Żółta, Doenissena Żółta, Drogana Żółta, Kanarkowa, Najello, Złotożółta. Inne wartościowe w tej grupie.

Odmiany żółte z rumieńcem częściowym i całkowitym

Bladoróżowa, Buettnera Czerwona, Eltona, Esperena, Hiszpańska Biała, Książę Hanowerski, Kuncego, Merton Late, Napoleona, Rainier, Różowa Wielka, Sue, Vega, WhiteGold. Inne wartościowe w tej grupie.

Odmiany czerwone i ciemnoczerwone

Burlat, Granat, Hartland, Hudson, Kasandra, Lapins, Marchijska, Moro (Moreau), Nadino, Namati, Newstar, Oktavia, Rivan, Sentennial, Sercówka Nieszawska, Sierpniówka, Skeena, Sovereign, Staccato, Stella, Sumgita (Canada Giant), Summit, Sumpaca Celeste (Celeste), Sunburst, Sweetheart, Sylvia, Tamara, Techlovan, Valeska, Van, Vanda, Wczesna z Meckenheim. Inne wartościowe w tej grupie.

Odmiany czerwono-brązowe

Germersdorfska, Hedelfińska, Karina, Kassina Wczesna, Kordia, Lotka Trzebnicka, Pola, Regina, Sznajdera Późna, Wolska. Inne wartościowe w tej grupie.

Odmiany czerwono-czarne

Bianca, Fromma Czarna, Knauffa Czarna, Orłowska od Berczego, Sumini (Newmoon), Teicknera Czarna, Valera, Wczesna Riversa. Inne wartościowe w tej grupie.

Pożytki i właściwości drewna czereśniowego	107-108
Czereśnie dla zdrowia	109-111
Przetwory i desery z czereśni	112-119
Bibliografia	120-124
Alfabetyczny indeks odmian	125-126

Z praktycznego punktu widzenia odmiany czereśni możemy podzielić na te o cechach przydatnych dla produkcji towarowej, czyli te, które dobrze znoszą transport i są bardzo odporne na pękanie podczas niepogody; na odmiany czysto amatorskie, czyli takie, które mają wybitne walory smakowe i ogromną plenność, ale nie koniecznie walory transportowe i przechowalnicze; odmiany gorzelnicze, uprawiane głównie dla celów destylacyjnych, czyli bardzo słodkie o dużej ilości soku; oraz na odmiany lokalne, które udają się i dobrze owocują tylko w pewnych rejonach i warunkach klimatycznych.

W niniejszym atlasie mam przyjemność zaprezentować 70 najciekawszych odmian czereśni z tych rejonów świata, które mają zbliżone warunki klimatyczne do Polski. To jest z Europy Środkowej, Kanady, północnych Stanów Zjednoczonych. W niniejszym atlasie ominięte zostały, z niewielkimi wyjątkami, odmiany z południowych Stanów Zjednoczonych, Hiszpanii, Francji, Włoch, Bałkanów, Ukrainy, to jest regionów o dużo łagodniejszym lub o wiele bardziej suchym klimacie. Główny nacisk przy wyborze odmian położyłem na przydatność do uprawy towarowej, ale także i ekologicznej – stąd też tyle wyśmienitych odmian starych – różnorodność, tradycję, atrakcyjność, przydatność do przetwórstwa domowego oraz wartości historyczne.

Cały materiał pogrupowany został według ważnego kryterium identyfikacyjnego, jakim jest barwa miąższu i skórki w okresie dojrzałości konsumpcyjnej, to jest na pięć grup: od najjaśniejszych do najciemniejszych. Należy wyraźnie zaznaczyć, iż podział ten nie jest próbą stworzenia nowego podziału pomologicznego, lecz został opracowany do praktycznej prezentacji świata czereśni.

Myślę, iż książka z tak obszerną ilością nowoczesnych odmian przysłuży się szkółkarzom, odmianoznawcom, sadownikom i działkowcom, studentom sadownictwa i innym zainteresowanym w poruszaniu się po bogatym świecie czereśni. Mam też nadzieję, że dobór ten umożliwi Państwu wybranie czereśni idealnych dla Waszych ogrodów, sadów i zainteresuje bogactwem różnorodności wśród tych smakowitych owoców dojrzewających w maju, czerwcu, lipcu, a nawet w sierpniu.

dla Wyżywienia i Rolnictwa. Nakłada on obowiązek podejmowania działań, które mają na celu ochronę i zrównoważone użytkowanie zasobów genetycznych roślin dla produkcji żywności i rolnictwa oraz sprawiedliwy i równoprawny podział korzyści wynikających z ich użytkowania. Na arenie unijnej ochronę zasobów genetycznych wspiera Rozporządzenie WE 870/2004 ustanawiające program w sprawie ochrony, opisu, zbierania i wykorzystania zasobów genetycznych w rolnictwie. Ekologię wspiera też Rozporządzenie Rady WE1698/2005 w sprawie wsparcia obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny. Istotnym jest też, iż drzewa owocowe mogą podlegać ochronie prawnej wynikającej z ustawy o ochronie przyrody. W uzasadnionych przypadkach mogą być one uznawane za pomniki przyrody, m.in. ze względu na okazałe rozmiary, wiek lub znaczenie historyczne.

Identyfikacja odmian

Identyfikacja odmian to procedura trudna. Przytoczyć tu warto słowa profesora Sękowskiego: „Wiele odmian starych i nowych jest opisywanych pod różnymi synonimami. Dlatego tyle jest nazw tymczasowych, dlatego tyle jest prób opisywania wszystkiego – od nowa – pod zmienionymi nazwami. Rozwiązanie dylematu nie jest łatwe i nieprędko doczekamy się uporządkowania nazewnictwa i opisów, choć są prowadzone w tym kierunku badania”. Problemy wynikają tu głównie z ogromnego podobieństwa owoców. W niektórych przypadkach, gdy owoce są do siebie niezwykle podobne, dopiero po cechach morfologicznych pestki możemy rozpoznać odmianę. Wielkie zasługi w dziedzinie porządkowania opisów odmian i nazewnictwa oraz identyfikacji czereśni mają polscy badacze dr J. Rembacz i dr A. Jackiewiczowa, współautorzy „Pomologii”, wyd. IV. Dopiero od czasów wydania czwartego „Pomologii”, udało się uzyskać względny porządek. Trudne to tym bardziej, że takie ujednolicanie i porządkowanie stanu wiedzy odnośnie starych odmian nie może odbywać się lokalnie, a tylko na płaszczyźnie międzynarodowej, w oparciu o literaturę i kolekcje różnych krajów, a także w wymiarze historycznym.

W potocznym obrocie odmiany identyfikujemy poprzez nazwy. W praktyce zachodzi czasem konieczność zidentyfikowania odmiany po jej cechach morfologicznych. Dlatego w każdym z opisów znajdziemy szeroki wykaz cech diagnostycznych. W przypadku odmian starych również odniesienia do opracowań historycznych. Pozwoli on czytelnikom na określenie,

Buettnera Czerwona

Odmiana otrzymana z wysiewu przez Karola Gottlieba Büttnera, zarządcę dóbr kościelnych w Halle (Niemcy), miłośnika i znawcę czereśni, ale znanego również dzięki wyhodowanej przez niego odmianie gruszy Pstrągówka czy też odmianie leszczyny Olbrzymi z Halle. Pierwszy opis odmiany pochodzi od samego Büttnera, opublikowany został w 1795 pod nazwą Nowa Czerwona Chrzastka. Obecnie znana jest i uprawiana w wielu krajach. Poznańska, jak dowodzą polskie badania, jest idealnie dopasowana do warunków klimatycznych naszego kraju i Europy Środkowej. Transport znosi dobrze. Można ją przetrzymać dłużej na drzewie. Wyśmienita odmiana do wszelkich zastosowań.

Grupa: chrzastka. Barwa skórki: jasnożółta z cętkowanym i kreskowanym rumieńcem, który w pełnej dojrzałości pokrywa cały owoc. Drzewo: rośnie silnie, tworząc koronę kulistą bez wyraźnego przewodnika, z tendencją do tworzenia korony z lekka zakręconej. Kształt: owoc szeroko-kosercowaty do kulistego, dość zmienny, gruby, z szeroko spłaszczonym czubkiem. Strona szypułkowa ze słabo wzniesionymi ramionami. Zagłębienie szypułkowe średnioszerokie, płytkie. Strona brzuszna spłaszczona, często z wyraźnym czerwonym szwem, strona grzbietowa bardziej zaokrąglona. Ślad posłupkowy w płytkim dołeczku. Owocowanie: obfite, dużymi kiściami, regularne. Miąższ: jasnożółty, czasem zaczerwieniony przy pestce, słodki, lekko aromatyczny, bardzo smaczny. Pestka: średniej wielkości, pękata, z wyraźnymi cechami charakterystycznymi, jak mocno wysunięty szew ponad krawędź szypułkową, ostro zakończone żeberko środkowe i boczne w części wierzchołkowej, żeberko grzbietowe przeważnie zakończone haczykiem. Szypułka: średniodługa. Waga: 6-8 g. Grupa genowa /allele/zapylacze: grupa III S3S4. Dojrzewanie: 6. tydzień.

Nazwy: Poznańska, Büttners Rote Knorpelkirsche, Napoleonova (CZ).

Odmiany czerwone i ciemnoczerwone

Podstawowa i największa grupa to oczywiście o skórce czerwonej, miększu czerwonym i soku barwiącym - mniej lub bardziej. Można powiedzieć: klasyczna, najbardziej naturalna. Liczebnie i produkcyjnie najbardziej istotna. Scharakteryzowanie jej pewnymi wspólnymi cechami, prócz barwy, jest trudne, gdyż różnorodność cech i mnogość odmian jest tu ogromna. W tej grupie spotyka się wyhodowane przez Kanadyjczyków, a potem i innych, odmiany samopłodne. Są tu odmiany najstarsze i najmłodsze, ogólnie bardzo duża różnorodność. Walorem produkcyjnym tej ewidentnie towarowej grupy są cechy skórki, która nie przebarwia się i nie odgniała tak łatwo jak u jasnych czereśni. W stanie przejrzewającym robią się one przeważnie czarne.

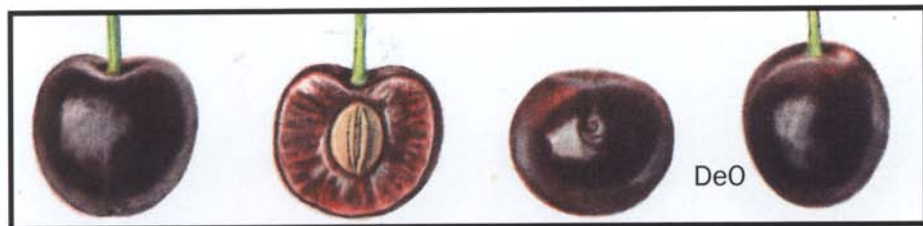
Teicknera Czarna

Odmiana jest przypadkową siewką znaną z terenu szkółki Teicknera w Gernrode (Góry Harceńskie) (D) i wprowadzona do handlu w 1936, skąd rozpowszechniła się na Europę Środkową. Spotykana w Zachodniej Polsce. Dzięki swej plenności i regularnemu owocowaniu jest wartościową odmianą kompotową i przydatną do sadów przydomowych.

Grupa: sercówka. Barwa skórki: czarna, lśniąca. Drzewo: rośnie średnio silnie, tworząc koronę rozłożystą, ale z wyraźnym przewodnikiem. Kwitnie średnio wcześnie. Jest dość odporna na mróz. Kształt: sercowaty i stożkowy. Strona szypułkowa lekko spłaszczona, tzw. „średnio-wysokie ramiona”, lekko opadająca na stronę brzuszną. Zagłębienie szypułkowe średnioszerokie i średniogłębokie. Strona brzuszna lekko spłaszczona, ze słabo widocznym szwem. Strona tylna delikatnie wyokraglona. Strona wierzchołkowa szeroko zaokrąglona, ze śladem posłupkowym w minimalnym zagłębieniu. Owocowanie: bardzo obfite i regularne. Miąższ: miękki, czarnawy, słodki i bardzo smaczny. Pestka: eliptyczna do jajowatej. Szew płaski i wąski, prawie nie zachodzi na lico i nie wystaje ponad krawędź szypułkową. Szypułka: średniej długości. Waga: 5-6,5 g. Grupa genowa/allele/zapylacze: -----, Dojrzewanie: 3.-4. tydzień.

Nazwy: Teickners Schwarze Herzkirsche.

SZKÓŁKA GRZEGORZA SĘKOWSKIEGO OFERUJE NAJWIĘKSZY W POLSCE WYBÓR DRZEWEK OWOCOWYCH - W TYM CZEREŚNI

CZEREŚNIE

KASANDRA Nowość. Odmiana wczesna, dojrzewa razem z Burlatem, jedno z największych owoców, kolor czerwony, potem czarny, pękanie umiarkowane.

TAMARA Nowość. Dojrzewa po Kordii, największe owoce ze wszystkich odmian, 12-14g, twarde, nerkowate, mogą pękać, odmiana b. cenna, duża plenność.

JACINTA Nowość. Jedna z ciekawszych odmian po Burlacie, duże czarne owoce 9-10 g, z pięknym połyskiem, pękanie umiarkowane, tylko przy ogonku.

JUSTYNA Nowość. Odmiana późna, dojrzewa razem z Kordią, owoce duże, ok. 10g, czarne, błyszczące, obficie owocuje, tolerancyjna na pękanie.

GRUSZE

BLANKA Owoce b. duże, 300-500g, słodkie, aromatyczne, masłowe, niekłopotliwa w ochronie i uprawie, nie ordzawia się, zrasta się z pigwą S1.

ERIKA Owoce duże, bardzo soczyste, słodkowinne, obficie owocuje corocznie, dobrze się przechowuje, do uprawy we wszystkich rejonach Polski.

DICOLOR Owoce z mocnym rumieńcem, aromatyczne, zimowa gruszka, dobrze się przechowuje.

Odmiana przygotowana do wprowadzenia jako klubowa.

ALFA Owoce 200g, słodkie, aromatyczne, odmiana b. wczesna, niekłopotliwa w ochronie, łatwa do prowadzenia, zrasta się z pigwą S1.

JABŁONIE

JULIA Owoce średnie-duże, b. intensywny malinowy rumieniec, odmiana wczesnoletnia, b. łatwa do prowadzenia, słaby wzrost, odporna na mróz, parcha, mączniaka.

DARK RUBIN Owoce b. duże, ciemnoczerwony rumieniec, karłowaty mutant Rubina.

Odmiana przygotowana do wprowadzenia jako klubowa.

Ponadto w bardzo dużym wyborze:
jabłonie, inne odmiany grusz, grusze azjatyckie, czereśnie,
śliwy, śliwy japońskie, sliwomorele, morele, brzoskwinie, nektaryny.

62-025 Kostrzyn Wlkp., Tarnowo 3a
tel. kom. 606 651 640, tel./fax (61) 817 84 02
www.szkolkisekowscy.com, e-mail: grzegorz_sekowski@wp.pl

